

Stanislav Petr: Běžec-historik

09.08.2013 | Milan Janoušek

archív Stanislava Petra / zleva Stanislav Petr, Lasse Virén

Na úvod zdůrazní, že jeho atletická kariéra už je „passé“, ale když začne vyprávět nezapře svoji současnou profesi historika. To, když vzduchem létají rekordy a jména slavných běžců. Stanislav Petr se od dorosteneckých začátků na škvárové dráze v Kolíně vypracoval mezi nejlepší evropské vytrvalce.

V r. 1969 vytvořil čs. rekord na 5000 metrů, reprezentoval na ME v Athénách, závodil v Americe, dokázal vyhrávat krosy i Běchovice. Jak vypadal trénink profesionálního běžce v Rudé hvězdě a jak vidí současnou běžeckou scénu, i to se dočtete v následujícím rozhovoru...

Běžec, začínal v Lokomotivě Kolín (1960 – 1963 pod M. Tučkem), poté RH Praha (1964 – 1978, pod M. Písaříkem). Vystudoval FF UK Praha (archivnictví-dějepis), dnes přední český kodikolog.

Jaké byly vaše sportovní začátky?

Sport mě zajímal od malička a ze všeho nejvíc atletika. Sledoval jsem výsledky na stránkách časopisu Ruch a později ve Stadionu. O prázdninách jsem chodil na kolínský atleťák a s kamarády jsme si pořádali víceboje. Mě ale bavil hlavně běh. Vzhlížel jsem k mílařům, Belgičanu Moensovi a hlavně Elliotovi z Austrálie, jehož výkon na olympiádě v Římě, kde vyhrál o tři vteřiny závod na 1500 metrů a překonal vlastní světový rekord, považuji i z dnešního pohledu za fenomenální.

Kdy jste se rozhodl, že se jim přiblížíte?

Závodit jsem začal v mladším dorostu Lokomotivy Kolín.

V almanachu kolínské atletiky se o vás píše, že jste byl zpočátku „podprůměrným dorostencem“. Co to znamenalo?

Na začátku roku 1960 jsem uběhl kilometr za 3 minuty a deset sekund. Můj stejně starý oddílový kolega Franta Skřivánek to tehdy zvládal za 2:50. Rychle jsem se však zlepšoval a na podzim už se mi podařilo dostat pod tři minuty. Po dvou letech tréninku jsem zaběhl 1500 metrů pod čtyři minuty a vytvořil kolínský oddílový rekord. Už v té době si mě vytipoval trenér Písařík z Rudé hvězdy a po absolvování průmyslové školy jsem v devatenácti letech narukoval do sportovní rot.

Jak taková „vojna“ vypadala?

Rudá hvězda (dnešní PSK Olymp) byla sportovním střediskem bezpečnostních sborů se sídlem v pražské Stromovce a stahovala si nadějně atlety. Po dvouměsíčním přijímači jsme tak už jenom trénovali. Bydleli jsme na sborových ubikacích, k dispozici jsme měli 360 metrovou škvárovou dráhu a celou Stromovku. Dost času jsme strávili na soustředěních ve Staré Boleslavi. Skupina trenéra Písaříka čítala asi dvacet mílařů a vytrvalců v čele s Mirkem Jůzou, Pavlem Pěnkavou, Jirkou Stehlíkem, doktorem Kantorkem nebo Járou Jehličkovou.

Jaké byly Písaříkovy trenérské metody?

Písaříkova škola se nevyznačovala tvrdostí, zátěž byla zvyšovaná systematicky tak, aby nedošlo k přetrénování. Zároveň byl i velmi dobrý psycholog. V přípravě jsme běhali mezi 400 – 500 kilometry měsíčně, v sedmdesátých letech i kolem osmi set, nicméně kvalita měla vždy přednost před kvantitou. Kromě běhání jsme ani příliš neposilovali, nebo jen s vlastní vahou a prováděli izometrická cvičení.

Jak se vám v ostré konkurenci vedlo?

V prvním roce na vojně se mi podařilo zaběhnout 1500 metrů pod 3:50. Bylo to na závodech v Ostravě, které byly shodou okolností poslední možností pro Pepíka Odložila, jak se kvalifikovat na olympiádu. Odložil běžel tenkrát s Mirkem Jůzou a oba doběhli ve stejném čase, dokonce bych řekl, že Jůza byl o chlup první, nicméně vítězem určili Odložila. On to pak splatil vrchovatě, když z Tokia přivezl stříbrnou medaili.

Ve svém druhém roce jsem v Plzni vylepšil čs. juniorský rekord na pět kilometrů (14:12). Byla to přitom moje první pětka v životě. Díky výkonům mi následně v Rudé Hvězdě nabídli, abych zůstal – oficiálně na pozici sportovního instruktora. Ve skutečnosti jsem se stal od roku 1965 běžcem z povolání.

Existovala možnost, že byste se po vojně vrátil do běžného života?

Vrcholový sport v té době představoval jednu z mála možností, jak cestovat, ale pro mne atletika znamenala mnohem víc. Bavilo mě na sobě pracovat, neboť běh je velice spravedlivá disciplína, a pokud máte natrénováno, výsledky se zaručeně dostaví. Diskutuje se, o používání vodičů, nicméně faktem zůstává, že žádný vodič za vás rekord neudělá.

Jak jste se vyrovnal s očekáváními na další výkonnostní růst?

Po vojně už jsem se zaměřil převážně na trať pět kilometrů. V roce 1966 jsem pak dostal první pozvání do reprezentace. Nastoupil jsem v Edenu v mezistátním utkání proti Francii po boku světového rekordmana Michela Jazyho.

Po pouhých pěti letech tréninku jste vyletěl málem až na olympiádu do Mexico City. Co scházelo?

Sezona 1968 mě zastihla v dobré formě. Pět kilometrů jsem zaběhl poprvé pod čtrnáct minut (13:57). Nevzpomínám si přesně, kolik byl tenkrát limit, ale s blížící se olympiádou už bylo omezené množství závodů, kde bych ho mohl splnit. Na 10 km jsem sice časem 28:55 (pouhou vteřinu za Zátopkovým rekordem) limitu vyhověl, ale 18. září, kdy jsem závod v Houštce běžel, byla nominace již uzavřena (olympiáda se konala v říjnu).

Do Ameriky, i když se Severní, jste se však podíval už zanedlouho. Jak na halové turné za oceánem vzpomínáte?

Do Spojených států jsme odjížděli společně s Josefem Odložilem, Josefem Plachým a trenérem Alešem Poděbradem v lednu 1969. První halové závody nás čekali v Seattlu, kde jsem běžel dvě míle proti budoucímu světovému rekordmanovi ve stýplu Australanu Kerry O'Brienovi. Závodilo se na 146 metrové dráze, byla to velká show pro diváky a zážitek pro mě, neboť u nás v té době, s výjimkou Jablonce, žádná atletická hala neexistovala.

Závody se konaly ve dnech pohřbu Jana Palacha a v novinách The Seattle Times vám, respektive situaci v ČSSR, byla věnovaná značná pozornost, když zde vyšel článek s titulkem „Young Czechs to Run Here Tonight With Heavy Hearts,“. Vybavujete si zájem amerických novinářů nebo veřejné projevy sympatií?

Upálení Jana Palacha vzbudilo v USA velký ohlas. Vzpomínám si na Los Angeles, kde účastníci jakéhosi kongresu, když se dověděli, že pocházím z Československa, na Palachův čin živě reagovali.

Jak pokračovalo vaše americké turné?

Ze Seattlu jsme se přesunuli na Millrose Games – závody v newyorské Madison Square Garden s tradicí už od r. 1914. Další dvě míle jsem běžel v Boston Garden a pak v Los Angeles. Nakonec jsem se vrátil opět do New Yorku, kde jsem na dalším tradičním halovém mítinku, pořádaným římskokatolickým bratrstvem Kolumbových rytířů, zaběhl dvě míle v čs. rekordu 8:42,6. Šestý doběhl Fin Jouka Kuha, tehdy světový rekordman na 3000 m překážek.

Neuvažoval jste, že byste v USA zůstal?

Je pravda, že na to byla příhodná doba a já měl dokonce příbuzné v San Francisku, ale neuvažoval jsem o tom.

Rok 1969 byl nakonec nejúspěšnější sezonou vaší kariéry. Nejprve jste zaběhl čs. rekord na 5000 metrů...

Už v červenci jsem si dodal sebevědomí vítězstvím na mítinku v Mnichově, kde běželi čtyři Etiopani a také výborný Jugoslávec Dane Korica. Závod jsem vyhrál o dvě sekundy před Mamo Woldem, který rok předtím na olympiádě získal zlato v maratonu a stříbro na desítce.

10. srpna jsem pak startoval na spartakiádě bezpečnostních sborů v Krakově, závod rozeběhl ruský tempař Alanov, kterému jsem 150 metrů před cílem nastoupil a zaběhl čs. rekord 13:48,8. Předemnou ho držel už více než deset let časem 13:52,2 Mirek Jurek. Třetí doběhl Mexičan Martínez, který byl rok před tím na olympiádě dvakrát čtvrtý na 5 i 10 km.

O měsíc později jste odjel na mistrovství Evropy do Athén, kde jste startoval nejen na 5 km, ale i v maratonu. Jak se to přihodilo?

Před mistrovstvím jsem si natrhl sval a čtrnáct dní neběhal, což se negativně projevilo v závodě na pět kilometrů, ve kterém jsem skončil až dvanáctý. Maraton jsem pak běžel tak trochu za odměnu. Studoval jsem historii a bral to jako příležitost proběhnout si trasu kolébky nejdelšího olympijského závodu. Řecko bylo tehdy pučistickým státem plukovníka Papadopulose a taková šance se nemusela opakovat. Trať z Marathonu do Athén je krásná, ale velmi kopcovitá a já dopltil na

nedostatečné občerstvování. Maraton jsem pak už nikdy neběžel, mě na něm lákal pouze ten příběh.

Životní sezonu jste završil vítězstvím na silničním běhu Praha-Běchovice. Běchovice se tehdy běhaly až v říjnu na úplný závěr sezony, předtím jsem je běžel asi dvakrát kolem pátého místa a popravdě jsem ani nečekal, že bych vzhledem k únavě po mistrovství Evropy mohl zvítězit, ale stalo se. Závody mimo dráhu jsem bral spíše jako doplňkovou záležitost.

Setkal jste se někdy s dopingem?

Anabolika používali Američani už v padesátých letech pro podporu regenerace, nikoli zvýšení výkonnosti. Systematický doping vzešel až v sedmdesátých letech z laboratoří v NDR a troufám si tvrdit, že českoslovenští běžci nepatřili mezi skupinu sportovců, která by tím byla zasažena.

Osobní maxima jste si vylepšoval každoročně až do sezony 1976. Dokázal byste říct, co stálo za vaší neustále se lepšící výkonností? Dbal jste na regeneraci?

Zřejmě moje výdrž a systém trenéra Písaříka, který mně dokázal v průběhu let citlivě rozvrhovat zátěž. Postupně jsem se tak dostal až tréninkům jako dvě patnáctistovky s pětiminutovou pauzou pod čtyři minuty nebo 5 km kolem 14:10. K regeneraci jsem pravidelně využíval masáže a po sezoně jsme jezdili na tři týdny do lázní.

Běžecskou kariéru jste ukončil ve čtyřiatřiceti letech, stále ještě v reprezentační formě. Za jakých okolností k tomu došlo?

Od roku 1971 jsem začal studovat archivnictví a dějepis na Filozofické fakultě UK. Historie mě vždy bavila a rád jsem o ní na soustředěních diskutoval s doktorem Fišerem. V sedmdesátých letech se můj zájem stále více přesouval od běhu ke studiu, byl to přirozený přechod a po absolvování školy jsem začal pracovat v Archivu Akademie věd.

Vybral jste si relativně tajuplnou historickou disciplínu – kodikologii. Čím vás zaujala?

Kodikologie je dobrodružství svého druhu, je mou prací a zároveň největším koníčkem. Nyní jezdím do Říma dělat soupis rukopisných bohemik uložených ve vatikánské knihovně Palatina.

Současné nejlepší tuzemské běžce byste porážel nejméně rozdílem třídy. Sleduje ještě atletiku?

Já v tomto ohledu nejsem příliš nostalgický, atletiku ovšem sleduji, letos jsem byl podívat na Golden Gala v Římě. V současnosti jsou zkrátka úplně jiné možnosti vyžití než dříve. Evropští běžci se ztrácí v záplavě Afričanů. Když dnes v Belgii nebo v Dánsku naturalizují třeba Maročana, který začne rázem držet národní rekordy, tak to je pro domácí běžce svým způsobem demotivující.

Obrovsky se posunuly výkony. Zatímco Odložil běžel v r. 1965 světový rekord na dva kilometry, který jsme mu rozbíhali spolu se Standou Hoffmanem, v Houštce za 5:01, tak Mo Farah dokázal loni v olympijském závodě na pět kilometrů dát poslední dva pod pět minut!

Během Vaší bohaté běžecské kariéry jste se setkal i s Peterem Snellem nebo Lasse Virénem. Kteří přátelé vám zůstali doteď?

Naše přátelství ze skupiny trenéra Písaříka naštěstí přetrvalo. Nejčastěji se dnes scházíme u Vaška Mládky společně s Pavlem Pěnkavou, Jirkou Stehlíkem a Járrou Jehličkovou.

Stanislav Petr (1944)

Os. rekordy: 1500 m (3:43,2), 3000 m (7:58,8), 5000 m (13:32,4) – dodnes 10. nejlepší čes. výkon všech dob, 10 000 m (28:42,0), maraton (2:40:44).

Úspěchy: mistr ČSSR na 5000 m (1968, 1969 a 1973), vítěz běhu Běchovice-Praha (1969), mistr ČR v krosu (1975 a 1976), v r. 1969 vytvořil čs. rekord na 5000 m (13:48,8), účastník ME 1969 v Athénách (5000 m – 12. místo, maraton – 21. místo), 17 reprezentačních startů (1966 – 1976).